

Avsändarens tjänsteställe/handläggare

Enheten för regional planering och infrastruktur
Frida Bergman

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ba.eu.remissvar@regeringskansliet.se

Handläggare/er beteckning

Fi2025/01913

Datum

2025-12-16

Dnr

25RUN748

Sida

1(5)

Yttrande över remiss, Europeiska kommissionens förslag till en ny förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande

Region Västernorrland välkomnar möjligheten att yttra sig över EU-kommissionens *förslag till ny förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande* (Genomföranderamverket). Region Västernorrland yttrar sig i sin roll som regionalt utvecklingsansvarig aktör i Västernorrlands län och yttrandet utgår främst från hur den föreslagna förordningen påverkar de fonder under delad förvaltning som kopplar till EU:s regionalpolitik, sammanhållningspolitiken.

Metod och krav gällande för uppföljning och rapportering av EU:s fonder är av betydelse för ett effektivt genomförande av EU:s fonder, inklusive EU:s sammanhållningspolitik. Erfarenhet från tidigare programperioder visar att uppföljning och rapportering kan vara administrativt betungande. Dessutom är erfarenheten att rapporteringen utifrån interventionstyper och indikatorer ger en styrning av aktiviteter och insatser som inte är intentionen med regelverket, där indikatorer styr mer än de i programmen identifierade målen. Region Västernorrland bedömer att det föreslagna genomföranderamverket inte löser problemet med att indikatorer, snarare än gemensamma mål, styr valet av aktiviteter och insatser. Snarare ser vi att problemet riskerar att accentueras i och med att den så kallade prestationsbaserade styrningen i själva verket betyder att det som idag är indikatorer klassas som mål.

Övergripande kommentarer

Region Västernorrland ser positivt på EU-kommissionens ambition att med det föreslagna genomföranderamverket inrätta en prestationsbaserad modell för genomförandet av EU:s fonder, att effektivisera systemet för uppföljning och utvärdering och att minska den administrativa bördan för berörda aktörer.

Vi ser även positivt på harmoniseringen av vissa övergripande principer och att de föreslås tillämpas lika för alla program. Det gäller övervakning av budgetens/programmets bidrag till klimatmålen, målen för biologisk mångfald, klimat- och miljöutgiftsmål, samt genomförandet av jämställdhetsprincipen. Det gäller även

Postadress

Region Västernorrland
871 85 Härnösand

Besöksadress

Storgatan 1
Härnösand

Telefon

0611-800 00

E-post

region.vasternorrland@rvn.se

gemensamma regler för genomförandet av principen om att ”inte orsaka betydande skada”.

Region Västernorrland vill samtidigt understryka att det generellt är svårt att förstå hur ramverket ska fungera i praktiken. Vi uppfattar att de i bilagan till förordningen identifierade indikatorerna blir de resultat som efterfrågas. Då många av indikatorerna är liknande de som idag finns för fonderna kopplade till sammanhållningspolitiken ställer vi oss frågande till vilka effekter som ska nås. Om de föreslagna indikatorerna är resultaten, så blir det ett ganska torftigt system där långsiktiga gemensamma effekter riskerar att utebli. Region Västernorrland anser att det finns behov av att koppla indikatorer och reformer till effektmål i NRPPs olika kapitel och övergripande EU-mål.

Region Västernorrland vill även poängtera att ett gemensamt genomföranderamverk för hela EU:s budget där antalet indikatorer går från över 5000 till ca 700, och som dessutom kompletteras med krav på reformer riskerar att skapa en snäv ram för hur sammanhållningspolitiken och andra politikområden kan genomföras. Angivna indikatorer, interventionstyper och reformer kommer troligen att vara styrande för vad som kan genomföras inom fonderna och ett minskat antal riskerar ge mindre flexibilitet i utformningen av insatser. Det kan därmed begränsa möjligheten till anpassade platsbaserade insatser och projekt, vilket i sin tur kan underminera syftet med sammanhållningspolitiken.

Region Västernorrland efterfrågar därför ett genomföranderamverk som utgår ifrån effektmål på program- eller kapitelnivå (gällande NRPP) och med tillhörande indikatorer, interventionstyper och reformer som är tillräckligt flexibla för att rymma platsbaserade insatser som svarar mot medlemsländers och regioners olika behov och förutsättningar.

Förslaget med att ersätta dagens halvtidsutvärdering med en förenklad genomföranderapport kan innebära en effektivisering, men riskerar att minskar fokuset på effekter och ger minskade möjligheter för regional nivå att påverka programförändringar under genomförandet.

Specifika synpunkter

- **Prestationsbaserat genomförande:** Ansatsen att gå från en kostnadsbaserad modell till en prestationsbaserad ansats är i grunden positiv. Region Västernorrland ser dock en risk med att sätta mål och utbetalning premieras framför kvalité och långsiktig utveckling. Genomförandet av Återhämtningsfaciliteten (RRF), som är den prestationsbaserade modell som testats på EU-nivå, är ut vårt perspektiv ett dåligt

exempel på hur en sådan modell kan utformas. I RRF handlade effektivitet främst om utbetalning av medlen och inte vad som genomfördes kvalitativt, men även till viss del berodde det på för dåligt satta mål. Vi ser en risk att detta återupprepas via genomföranderamverket.

Region Västernorrland vill understryka att identifieringen av relevanta mål och ändamålsenliga åtgärder är centralt för att för ett effektivt genomförande som inte enbart handlar om snabba utbetalningar. Vi ser dock inte att det omfattas av det föreslagna ramverket.

Region Västernorrland ser utmaningar med att för mycket fokus på förutbestämda resultat kan hämma innovationsgraden i insatserna, vilket kan leda till att insatserna inte bidrar till en ökad konkurrenskraft på varken regional, nationell eller EU-nivå. En grundtanke med projekt är att under en begränsad tid kunna testa och genomföra en idé som inte tidigare provats, vilket innebär en inbyggd risk att misslyckas. Om utbetalningar endast sker om projekt lyckas leverera de tänkta resultaten kommer de innovativa inslagen att minska.

Vi ser även att fokus på förutbestämda resultat kan äventyra små aktörers deltagande i genomförandet av sammanhållningspolitiken. Redan nu har små aktörer svårt att hitta medfinansiering och delta i projekt. Vi ser en risk att deras deltagande minskar ytterligare om den finansiella risken ökar i och med att utbetalning endast sker till de projekt som levererar de tänkta resultaten.

Region Västernorrland ser också en utmaning i hur projekt och insatser i glesa miljöer kommer att hanteras i ett prestationsbaserat system där vissa typer av resultat efterfrågas runt om i Europa. En farhåga är att de resultat som efterfrågas inte motsvarar behoven i glesa miljöer. Dessutom saknar glesa miljöer agglomerationsfördelar som gör att enhetskostnader generellt är högre än i täta miljöer. Det är därför viktigt att projekts effektivitet inte bedöms utifrån hur mycket ett visst resultat kostar.

- **Förenkling:** Ett syfte som anges med förslaget till genomföranderamverk är förenkling. Region Västernorrland välkomnar den ambitionen, men vill påpeka att det är viktigt att förenklingen blir kännbar för de aktörer som mottar stöd eller deltar i projekt och inte enbart blir en förenkling för förvaltande myndigheter och EU-kommissionen.

Såsom förslaget är utformat i förslaget till förordning och bilagor är det en blandning av den innevarande periodens indikatorer och krav på oidentifierade reformer. Det är därför svårt att förstå hur dessa ska samverka och hur de påverkar enskilda projekt, samt

om det innebär verklig förenkling annat än för EU-kommissionen och eventuellt förvaltande myndigheter.

- **Reformer:** Region Västernorrland ser utmaningar med att använda reformer som mål/prestation. Det är i utformningen av genomföranderamverket ottydligt hur dessa reformer ska identifieras, vilken typ av reformer det kan gälla och till vilken nivå de ska riktas. Om reformkrav ska fungera krävs att de anpassas till relevant nivå och att den nivån involveras redan i utformningen av reformkraven.

Frågan är även vem som drabbas om ett reformkrav inte uppfylls? Om reformkrav på nationell nivå inte genomförs finns en risk att pengar inte betalas ut till sammanhållningspolitiken och kan då drabba aktörer på regional nivå i form av uteblivna utlysningar. Det vill säga aktörer som inte har någon som helst möjlighet att påverka nationella reformer drabbas.

Generellt anser Region Västernorrland att risken kopplat till om uppsatta mål inte nås måste ligga på nationell nivå och inte på projektnivå.

- **Övriga frågor:**

Statsstöd: Statsstöd är frekventa i till exempel ERUF-projekt. Region Västernorrland anser att det behövs klarhet i hur statsstöd under GBER samt så kallat försumbart stöd kan ingå i ett resultatbaserat system, där faktiska kostnader inte redovisas. En lösning kan vara att helt undanta projekt som finansieras av fonder kopplande till EU:s sammanhållningspolitik från statsstödsreglerna, precis som projekt under tex Horizon är undantagna.

Anslag 1:1: Regionernas anslag 1:1 används i stor utsträckning som medfinansiering av ERUF och ESF. Region Västernorrland anser att om ERUF och ESF övergår till en resultatbaserad redovisning krävs att den nationella hanteringen av anslag 1:1 också övergår till en sådan modell. Annars landar en oproportionerlig administrativ börda på de aktörer som ska redovisa sina projekt i två olika modeller. Redan idag är det en utmaning att aktörerna ska redovisa i två delvis olika system, så vi anser att det inte är ett alternativ att göra det ännu svårare.

En förändring i redovisning och rapportering på EU-nivå kommer att kräva stor och snabb förändring i de svenska systemen för att inte aktörer helt ska avstå från att söka finansiering.

EU-koefficienter: Region Västernorrland anser att det trenivåsystem med koefficienter (0 %, 40 %, 100 %) som tillämpas för att mäta bidraget till ex klimat och miljönytta från varje budgetintervention till är svårbegripligt och kan uppfattas som godtyckligt. Till exempel har åtgärder kopplade till konnektivitet inga koefficienter för begränsning av klimatförändringar, men rymdforskning bedömd bidra med 40% till att begränsa klimatförändringar.

Sammanfattningsvis konstaterar Region Västernorrland att det är svårt att förstå hur ramverket för uppföljning av budgetutgifter och genomförande ska fungera i praktiken. De ambitioner som uttrycks är välkomna, men vi ser stora risker med att systemet blir fyrkantigt och oflexibelt. Vi ser en överhängande risk att gemensamma effektmål på EU och programnivå försvinner och ersätts med kortsiktigt fokus på indikatorer. Då indikatorerna blir mycket färre finns även risk att sammanhållningspolitiken inte längre kan genomföras med en platsbaserad ansats. Det vore steg i helt fel riktning.

REGION VÄSTERNORRLAND

Jonny Lundin
Ordförande regionala utvecklingsnämnden